

2010-02-05

Till Skolverket

Remissvar

beträffande utkast till kursplan i historia i grundskolan

Sammanfattande omdöme

Historielärarnas Förening ser i huvudsak positivt på utkastet till kursplan i historia. Ett antal viktiga frågor återstår dock att lösa, t.ex. rubriceringen av de olika styckena, inordnandet av studier om antiken och den mycket strategiska frågan om betygskriteriernas utformning. Det undanskymmer dock inte att texten i många avseenden är hoppningivande och vida bättre än den ännu gällande kursplanen. Framhållandet av källkritik och etablerade begrepp är förtjänstfullt.

Grundskolan är den enda obligatoriska medborgarutbildning som finns i Sverige. Således ska dess kursinnehåll i första hand vara av basal karaktär och i andra hand utgöra påbyggnad av olika slag. Ett genomgående problem är att rymma kursplanens vida innehåll i den begränsade undervisningstid historieämnet brukar tilldelas. De grundläggande sammanhangen bör tydligare än nu framgå av kursplanen, stadium för stadium, så att läraren vet vad som ska prioriteras. Den tyngdpunktsförskjutning till sen tids historia som utkastet innebär synes motiverad men har blivit väl drastisk. Vi föreslår därför att historien från ca 1700 inryms i åk 7-9.

En huvudprincip som kursplanen bör markera är att ämnet historia vilar på en tidsdimension som, för att göra ämnet greppbart, nödvändiggör *en kronologisk grund för undervisningen*. En annan huvudprincip bör vara en sorts koncentrisk ordning utifrån begreppen *hembygden, Sverige, Norden, Europa och världen*. Alla dessa geografiska begrepp behöver naturligtvis inte tas upp i alla sammanhang men framställningen måste ge ett tydligt sammanhang och visa på orsak och verkan mellan olika tider och områden. Det är helt nödvändigt att eleverna ges en möjlighet att orientera sig i det egna landets historiska utveckling. Därför bör det markeras att grunddragen i den svenska historien ska ingå i alla perioder eller epoker som behandlas. När det gäller markeringen av historiebruk bör tyngdpunkten ligga på åk 7-9, även om problematiken kan påpekas också i tidigare årskurser.

När det gäller frågan om kunskapskrav, dvs. betygskriterier, föreslår vi helt korta beskrivningar av vilken typ av kunskap och färdighet eleven ska visa för att få respektive betyg och likartat för andra ämnen och att dessa skall tillämpas på respektive kursinnehåll. På så sätt lyfts innehållsfrågan fram och kriterierna blir tydligare. Se det avslutande stycket nedan.

Kommentarerna nedan har samma rubriker och ordningsföljd som i den text som är föremål för remiss.

Syfte

Resonemanget är innehållsmässigt bra. Texten rymmer några upprepningar, bl.a. kring hur historia kan användas. Man kan markera tydligare att syftet med studierna i historia är att ge eleverna *kunskaper om historiska förhållanden*. Det medför inte att tolkningen av historia blir mindre

Historielärarnas Förening

viktig, snarare tvärtom. Termen historiemedvetande kan med fördel definieras, t.ex. som: *en insikt om att det förflutna präglar vår syn på nutiden och därmed uppfattningen om framtiden.*

Centralt innehåll, årskurserna 1-3

Bra!

Centralt innehåll, årskurserna 4-6

Frågan är hur överlappningarna mellan olika perioder och teman ska göras och om rubrikerna ska spegla i första hand den svenska historien eller något annat. De tre föreslagna rubrikerna hade alla kunnat användas i valfri ordning. Eftersom tidsdimensionen är central i historia bör rubrikerna förtydligas med angivelse av vilken period som avses, t.ex: ”Norden och Europa ca 800-1500”; ”Världen vidgas ca 1500-1700” och ”Upplysning och revolution ca 1700-1850”. Den sistnämnda perioden kan med fördel föras över till åk 7-9, eftersom det schemamässiga utrymmet troligen är mindre i åk 4-6 än i 7-9. Dessutom garanteras eleverna undervisning av ämneslärare i åk 7-9.

Centralt innehåll, årskurserna 7-9

Tematiseringen i tre rubriker är inte oproblematisk då den är överlappande och ges olika tidsperioder: dels 1700-1900, dels 1800-1950, dels efterkrigstiden och hela 1900-talet. Detta kan bidra till förvirring. Ett sätt att lösa problemet skulle kunna vara att följa en enkel kronologisk princip och tillämpa den på Sverige, Norden, Europa och övriga världen. Också då behöver en lång rad företeelser lyftas fram, av vilka de flesta redan finns nämnda i utkastet. För årskurserna 7-9 skulle också ett tema kring *idéernas historia* kunna fylla en viktig funktion, dels som en repetition av vad som tidigare studerats, dels för att ge perspektiv åt vår egen tid, dels för att ge ytterligare sammanhang åt imperialismen och 1900-talets stora konflikter. Dessutom skulle ett sådant tema kunna rymma väsentliga delar av det antika arvet, vilket annars helt skulle saknas i grundskolans kursplan. Ett alternativ är att införa temat *epokernas historia* för att åstadkomma en repetitionseffekt och samtidigt inrymma antiken.

Kunskapskrav

Resonemanget om progression är förtjänstfullt men inte lätt att tillämpa. Studierna bör ge eleverna kunskaper om historiska förhållanden. Detta innebär en historisk referensram, insikt i varifrån historisk kunskap kommer och i hur olika källor kan tolkas och användas. Progressionen måste vara tydligt kvalitativ, vilket betyder att eleverna inte endast ska kunna mer i de olika avseenden som nämns utan också kunna resonera mer avancerat på grundval av sina ökade kunskaper. Ser man det så påverkar det synen på kunskapskraven. De bör genomgående ha en kvalitativ progression, vilket nedan förklaras.

Åk 3: Tveksamt om barnen kan beskriva ett demokratiskt förhållningssätt men de kan absolut beskriva hur man kan visa hänsyn för andra så att alla behandlas rättvist.

Åk 4-6 och Åk 7-9: Det som står är genomtänkt men blir ändå utomordentligt svårt för lärarna att tolka på ett någorlunda likartat sätt. Systemet bör vara så tydligt och kongruent som möjligt.

Vi vill därför föreslå att kunskapskraven, betygsriterierna, utgörs av helt korta beskrivningar av vilken typ av kunskaper och färdigheter eleven ska visa för att få respektive betyg och likartat för andra samhällsämnen, kanske ännu fler ämnen, t.ex.:

- betyg E: känna till det centrala innehållet och kunna ge exempel utifrån det;
- betyg C: därutöver kunna redogöra för sammanhang och förklara utifrån det centrala innehållet;
- betyg A: därutöver fylligare kunna redogöra för sammanhang och ge mångsidiga förklaringar om orsak och verkan utifrån det centrala innehållet.

Med en sådan eller liknande uppläggning lyfter man fram det centrala innehållet och lärarna får ett begripligt system att utgå från, oavsett vilket ämne det gäller.

